

Ny dom om ophavsret og ytringsfrihed

Anette Moll Berg
Partner

Østre Landsret har i en nylig dom slået fast, at redaktionel brug af en ophavsretligt beskyttet tegning var uberettiget og derfor erstatningspådragende, og at brugen ikke kunne forsvares ved at henvise til ytringsfriheden.

Dommen omhandlede en satiretegning, som blev offentliggjort i satiremagasinet SPOT i juni 2015. Tegningen forestillede den daværende formand for Trykkefrihedsselskabet. Tegningen var en kommentar til formandens udtalelser om SPOT's beslutning om ikke at gengive Muhammedtegningerne i satiremagasinet.

I august 2015 offentliggjorde formanden for Trykkefrihedsselskabet en klumme på selskabets hjemmeside, hvor satiretegningen indgik i en collage i forbindelse med klummen.

Tegneren krævede, at tegningen blev fjernet fra klummen og forlangte vederlag for den uberettigede brug. Trykkefrihedsselskabet og dets formand mente, at gengivelsen af tegningen var en kommentar til det budskab, som tegningen indeholdt.

Spørgsmålet i sagen var derfor, om tegnerens ophavsret vejede tungere end formandens ytringsfrihed.

Ophavsrettens indhold

Ophavsretslovens §§ 1 og 2 forbyder gengivelse af værker (herunder satiretegninger) uden ophavsmandens samtykke.

Loven indeholder en række undtagelser, herunder en bestemmelse om, at ophavsretligt beskyttede billeder må gengives uden ophavsmandens samtykke, hvis der er tale om en ikke-erhvervs mæssig brug til kritiske eller videnskabelige fremstillinger. Gengivelsen skal ske i tilslutning til den kritiske eller videnskabelige fremstilling

og i overensstemmelse med god skik.

Gengivelse kræver heller ikke samtykke, hvis billedet gengives i forbindelse med en begivenhed af en vis nyhedsinteresse. Det gælder dog ikke hvis billedet/tegningen oprindeligt har været skabt til brug f.eks. i et nyhedsmedie. Pressefotos er derfor ikke omfattet af undtagelsen i ophavsretslovens § 23.

Endelig kan et billede/tegning gengives uden ophavsmandens samtykke i forskellige nyhedsmedier, hvis gengivelsen i konteksten har en underordnet betydning.

Dommens resultat

Landsretten kom frem til, at satiretegningen er et beskyttet værk efter ophavsretsloven, og at de undtagelser fra tegnerens eneret, som kunne forsvare brugen af tegningen, bl.a. med henvisning til ytringsfriheden, ikke var relevante. Landsretten vurderede, at det ikke var nødvendigt for læseren af Trykkefrihedsselskabets klumme at se tegningen i umiddelbar sammenhæng med klummen, da klummen ikke kommenterede tegningen som sådan, men nogle citerede kommentarer fra blandt andet tegneren. Gengivelsen kunne ikke anses for at være underordnet, og da tegningen oprindeligt var lavet til brug for et nyhedsmedie, kunne den ikke anvendes i forbindelse med nyhedsomtale af andre.

Trykkefrihedsselskabet blev derfor dømt til at betale vederlag til tegneren for den uberettigede brug.

DLA Pipers kommentarer

Dommen er et godt eksempel på interesseafvejning af flere hensyn, som lovgiver ønsker at beskytte, her på den ene side ytringsfriheden og på den anden side kunstnere og forfatters interesser. Tegneren argumenterede med, at ophavsretsloven allerede indeholder de nødvendige begrænsninger af hensyn til ytringsfriheden, og at ingen af de begrænsninger var relevante. Det var således ikke nødvendigt at gengive tegningen for at kunne kommentere på budskabet i den. Klummen på Trykkefrihedsselskabets hjemmeside kan ifølge dommen fortsat læses også uden tegningen. Tegnerens eneret har dermed ikke konkret begrænset Trykkefrihedsselskabets ytringsfrihed.